

Løgstør kirke - 100 år

LØGSTØR KIRKE
100 ÅR
1893 - 1993

Af

Anker Larsen

N.H.Lindhard

Karsten Jervad

Udgivet 1993 af
Løgstør kirke og Krejls Forlag.

Foto på side 19 er optaget og
venligst udlånt af
fotograf Inge E. Olesen.

Foto side 6, 13, 17 18a, 27 og 29
stammer fra Lokallhistorisk
Arkiv i Løgstør.

Foto side 11 og 12 er fra
sognepræstens arkiv.

De øvrige fotografier skyldes
Karsten Jervad.

Løgstør Kirke,
Rådhusgade 12,
9670 Løgstør
Telefon 98 67 10 61

Tryk:
Løgstør Bogtryk & Offset ApS

ISBN NR. 87 98 15 75 58.

100 år i Løgstør

Søndag den 31. oktober 1993 bliver Løgstør Kirke genindviet efter en stor indvendig istandsættelse. Kirken bliver 100 år den 22. oktober, men jubilæet fejres på dagen for genindvielsen med en fest-gudstjeneste ved biskop Georg S.Geil, Viborg, og byens præster. Efter gudstjenesten festes der videre på Hotel du Nord, hvor også kirkens åbning blev fejret for 100 år siden.

I kirkeligt perspektiv er 100 år måske ikke så imponerende. Alligevel fortæller det store forarbejde til en kirke i Løgstør og de år, hvor byen har haft egen kirke, om et lille samfund i stor udvikling.

Tiden uden kirke.

Indtil 1852 hørte Løgstør kirkeligt set under Løgsted Sogn. Man havde fælles kirke og kirkegård. Også kirkebøgerne førtes under Løgsted, for Løgstør og Løgsted var eet sogn.

Byen blev officielt grundlagt den 10. februar 1516, da der blev givet kongelig tilladelse til sildesaltning på stranden ved Løgsted - "Løgsted-øre".

Ret hurtigt voksede der en by frem som følge af den rige forekomst af sild i Limfjorden. Allerede i 1523 nævnes et toldsted på strandengen ved fjorden, hvor et fiskerleje voksede frem. - Indbyggertallet var næppe mere end nogle få hundrede, men den store sildefangst skabte et godt økonomisk

På prædikestolen i Løgsted Kirke har "LØGSTØRS MEND" sat sig et minde i 1608.

Løgsted Kirke 1993.

grundlag for byen. Saltning af fiskene og handel med dem gav fremgang og velstand.

Sildefiskeriet var på sit højeste 1550 - 1650. - Om denne tids velstand er der et synligt minde i Løgsted Kirke, hvor man i forgyldte bogstaver kan læse, at Løgstørmænd skænkede prædikestolen til kirken i 1608.

Da sildene efter 1650 blev færre i Limfjorden, blev det vanskelige tider for mange i Løgstør. Også de store brande i 1747, 1751 og 1785 medførte store tab for byens folk og bremsede dens udvikling. I 1769 havde den kun 392 indbyggere.

Byen søgte købstadsrettigheder, hvilket blev afslået, da Aalborg følte sit monopol

på handel og købmandsskab truet. Alligevel fik Løgstør flere funktioner, som ellers kun hørte købstæderne til f. eks. købstadsmæssigt bystyre og Købstædernes Brandforsikring.

Til kirke i Løgsted.

Men Løgstør havde ingen kirke. Derfor var man henvist til at gå i kirke i Løgsted. - Vejen dertil var vanskelig, og særlig om vinteren kunne det volde problemer for de gamle og svagelige at gå den lange vej til kirke. - Østerbrogade eksisterede ikke, og byen omfattede kun Fjordgade, Vægtergade og den nuværende Købmagergade og så nogle få huse langs bakkeskrænten. - Den eneste

vej til kirken gik fra Fjordgade ad de gader, som i dag hedder Tolbodgade, Toftgade og Fischersgade til Sønderport og Viborgvej.

Det blev derfor tilladt skolemesteren at holde andagt for de ældre og svagelige om vinteren, hvor vejene kunne være mere eller mindre ufremkommelige. De unge og stærke måtte trave op til Løgsted Kirke. Konfirmand-forberedelsen foregik hos præsten, som i mange år boede i Kornum.

Byens begravelser foregik også fra Løgsted Kirke. For mange mindre-bemidlede var dette noget af et problem.

Indtil omkr. 1840 var det almindeligt, at de døde blev båret til kirkegården på en bærebør. Den stod normalt i kirken. Knap så ærefuldt var det at blive kørt til kirkegården på vogn. - Der skulle som regel 6 - 8 karle til at bære. Var vejen lang, måtte der holdes adskillige hvil, hvor man styrkede sig med øl og brændevin. - Lidt mere beskedent var det sikkert, når fattigfolk skulle begraves. - Alligevel fik Løgstør Fattigkommission, der skulle aflægge regnskab overfor Aalborg Stiftamt, i 1844 en anke over udgifter ved

"Graves Kastning, Lig at hembære, Brændevin og andet ved Begravelser ... Da Udgifter i denne Anledning ved Fattiglemmers Begravelse ikke ere hjemlede, kunne saadanne i Fremtiden ikke passere."

Trods protester fra Fattigkommissionen fik denne en ny reprimande i 1845 - 46, og Stiftamtet oplyser, at der ikke kan tilståes beboere fra Løgsted Sogn betaling for at bortkøre fattiglemmer til Løgsted Kirkegård. - Pastor F.V.Trojel (som i årene 1831 - 55 var præst for Løgstør-Løgsted og Kornum Sogne) svarer bl. a. sådan:

"...hvorfra skal disse aldeles uundgaelige Udgifter til afdøde Fattiglemmers Begravelser tages og udredes? Thi de levende Fattiglemmer - største Delen gamle og fattige Fruentimmere kan dog umulig paalægges at grave Gravene og bære de afdøde i deres Ligkister en halv Mil fra Løgstør til Løgsted Kirkegaard, og hvem kan ellers ordres dertil af Løgstørs Borgere, og det endog uden Betaling og mindste Vederkvælgelse - hvor simpel og tarvelig den end er..."

Efter endnu et afslag på anmodning om betalt hjælp til de fattiges begravelse - den sag må Løgstørs og Kornum-Løgsteds borgere selv klare, mener Stiftamtet - svarer pastor Trojel på fattigkommissionens vegne, at

"Beboerne af Løgsted Landsogn høre til Kornum Sogns Kommune, og ikke til Løgstørs særskilte, og kan derfor ikke ordres til Transport. At bære Ligene en halv Mil fra Løgstør til Løgsted Kirke op ad Bakke kan næppe lade sig gjøre, og af kjørende Mænd fra Løgstør, for Tiden 8 - 10, hvoraf 2de ere engagerede med Postvæsenet og een Embedsmand, og derfor sjældent disponibel..."

Hvordan problemet løstes, ved vi ikke, men indtil Løgstør fik sin egen kirkegård, blev alle byens døde, både rige og fattige, begravet på Løgsted Kirkegård.

Præst og sogn.

Den første lutherske præst i sognet, Mogens Kaarsgaard, boede i Raunstrup, hvor han også døde. Hans efterfølger flyttede til Kornum, hvor også de senere præster boede.

I hvertfald siden reformationen har Kornum-Løgsted udgjort eet pastorat, mens Løgstør groede op indenfor Løgsteds sognegrænse. - I 1852 blev Løgstør By skilt ud som et selvstændigt sogn, som stadig hørte

sammen med Løgsted og Kornum Sogne. Fra 1856 havde de tre sognes præster deres bolig i Løgstør

Den 19. november 1915 blev Kornum Sogn skilt fra og lagt til Næsborg, hvorefter pastoratet hér hed Løgstør-Løgsted.

Kirkeplaner.

Selvom præsterne ved Løgsted Kirke og Løgstør Kapel altså nu boede i Løgstør, krævede det et stort og langvarigt forarbejde, før byen fik sin egen kirke.

I 1846 blev der sendt en skrivelse til Aalborg Stiftamt, hvoraf det fremgår, at

“Indvaanerne i Løgstør ansøger allerunderdanigst Hans Majestæt Kongen om Medvirkning og Understøttelse til en Kirke i Løgstør. Det ansees at være en vigtig Sag for Byen, som er organiseret som en selvstændig Kommune

med eget fra Landsognet afsondrede Skole- og Fattigvæsen, at erholde egen Kirke. - Da imidlertid Byens økonomiske Kraft uimodsigelig er alt for ringe til at den med egne Midler alene vilde være i Stand til at faa Ønsket realiseret, er det kun med Hans Majestæts allernådigste Bistand, at man tør nære Håb om et gunstigt Resultat. I betragtning af Sagens Vigtighed ansøger Indvaanerne allerunderdanigst om et Laan paa 2.000 Rigsdaler af de offentlige Midler, som efter Omstændighederne kunne opnaaes”.

I 1847 bevilgede staten 5.000 Rigsdaler til en kirke i Løgstør. Men på grund af treårskrigen blev sagen indtil videre opgivet.

Løgstør får kapel i 1851.

Da planerne for kirkebyggeriet var henlagt, arbejdede kirkebygnings-komiteen på at få et andet lokale til kirkebrug i Løgstør.

Rådhusgade ca 1908. Huset med kringlen er det tidligere Løgstør Kapel.

17. januar 1851 blev der ved by-trommeslageren indkaldt til møde på rådhuset lørdag den 25. for byens indvånere. Her skulle man tage stilling til et forslag om i et år-mål at leje en bygning, som dette år skulle opføres i byen på hjørnet af Skolegade (nu Købmagergade) og Rådhusgade, og som skulle benyttes til kirkebrug.

Samme år i november kunne man skrive til pastor Trojel i Kornum, at den midlertidige kirkebygning nu var så vidt færdig, at han kunne fastsætte indvielsesdagen. Det skulle helst være i december, så de ordinære gudstjenester kunne begynde samme jul.

Kapellet blev indviet og taget i brug. Regnskabet for det første år løber fra 1. november 1851 til 1. november 1852.

Regnskabet fortæller, at den årlige husleje, som betaltes til husets ejer, murer Møller, var på 106 Rigsdaler. Afdrag og renter til konsul Bertelsen og Søn 47 Rigsdaler, 2 Mark og 8 skilling. Den indvendige indretning tegner sig for 429 Rigsdaler, 2 mark og 8 Skilling.

Lønningerne ved husets drift fordeles sig sådan: Til J.B.Schilder for opsyn 2 Rigsdaler. Til Kirstine Andersen for ringning ligeledes 2 Rigsdaler. For kirkens rengøring 10 Rigsdaler til Buchholz. 10 rigsdaler til kirkesanger Sommer. Resterende bidrag 1 Mark og 1 Skilling og til omdrag (= restance) 5 Mark.

Indtægterne skaffedes dels ved ligning (kirkeskat) fra byens grundejere og næringsdrivende, som blev pålagt 158 Rigsdaler og 3 Mark. - Der var frivillige bidrag på 244 Rigsdaler og 1 Mark. - Hos konsul Bertelsen og Søn blev der lånt 185 Rigsdaler, 1 Mark og 8 Skilling. Lånet skulle forrentes med 4% og afdrages med 40 Rigsdaler årligt.

Fru Ingemanns alterbillede fra Løgstør Kapel.

I september 1859 vedtog kommunalbestyrelsen at anskaffe et harmonium til "Bedehuset", og skrædder Kampmann Jørgensen blev antaget til at spille for 15 Rigsdaler årligt.

Den første kirkevæрге var bødker N.M. Piselhøj. Han afløstes senere af skrædder Kampmann Jørgensen, som havde dette hverv i mange år.

Kapellet var i brug, indtil Løgstør fik sin kirke i 1893. Derefter blev det brugt til bl. a. bageri og lægebolig, og i 1976 blev huset

nedrevet for at give plads for Provinsbankens (nu Den danske Bank) parkering.

Det eneste, som endnu er bevaret fra kapellet er dets alterbillede, som er malet af fru Lucie Ingemann (digteren B.S. Ingemanns kone) og forestiller Jesus og Maria Magdalene. Stor kunst er det ikke, og billedet er nu ophængt et passende diskret sted i Løgstør Kirke.

Kirkegården anlægges 1869.

Da de kirkelige handlinger for Løgstørs borgere nu var flyttet fra Løgsted Kirke til Løgstør Kapel, blev det et stort ønske at få egen kirkegård i Løgstør. - Købmand Michael Simonsen foreslog i 1865 oprettelsen af en kirkegård. Forslaget blev vel modtaget.

I 1869 fulgte Michael Simonsen sit for-

slag op med et gavebrev til kommunalbestyrelsen, hvori han vederlagsfrit overdrager et areal til brug som kirkegård.

I gavebrevet står der, at arealet hører under Løgstør By - det grænser mod øst op til Løgstør-Viborg Landevej og mod syd til kalkbrænder Chr. Jacobsens jord. Jordstykket har en længde af 155 alen langs landevejen og en bredde af 92 alen.

"Jordparcellen er af mig indhegnet med en af hugne Kampesten opført, med Cement aftrukken Muur forsynet med Beton-Bedækning, og hvorpaa findes en af mig anbragt dobbelt Indkjørsels Jernport med Nøgle og to enkelte Indgangs Jernlæger.

Arealet skal fra nu af og i Fremtiden ene og alene benyttes til almindelig Begravelsesplads eller Kirkegaard for de af Løgstør Byes christelige Indvaanere eller Beboere, som maatte attraas

Indgangslågen til den ældste afdeling af kirkegården - en "dobbelt Indkjørsels Jernport med Nøgle og to enkelte Indgangs Jernlæger". - Michael Simonsens initialer og årstallet 1869 er støbt i lågen.

Niels Thorstensen var den første, der blev begravet på Løgstør Kirkegård. - Hans gravsten står der endnu

jordede der efter det eller de Reglementer for Begravelsesvæsenet her, som enten ere eller i Tiden maatte blive gældende."

Michael Simonsen har i sit gavebrev forbeholdt sig et areal til begravelsesplads for sig og sin familie. - Og så har han sikret sig, at gaven bruges efter hensigten:

"Skulde Jordparcellen ikke blive afbenyttet som heri forudsat og bestemt, eller dens Benyttelse til Begravelsesplads i Tiden blive opgivet, skal Retten til den igjen falde tilbage til mig eller min Hustrus Arvinger."

Gavebrevet er udstedt af M. Simonsen den 1. september 1869.

Allerede den 5. september indsendte kommunalbestyrelsen anmodning til Indenrigsministeriet og Kultusministeriet om at få lov til at benytte det skænkede jordstykke til kirkegård for byens beboere.

Kirkegården blev første gang taget i brug og indviet den 28. december 1869, da den 4-årige Niels Thorstensen blev begravet.

Indtil 1858 var Christian Olsen Løgstørs graver. Derefter ansatte man Michael Riis, som de første år af sin funktions-tid tillige havde til opgave at feje og vedligeholde byens rendestene. Efter hans død fortsatte hans enke og senere hans søn Jens Riis som kirkebetjent og graver.

Michael Simonsens gravsten på hans "private" afdeling af kirkegården.

Kirkegården er senere blevet udvidet flere gange. - I 1912 med en ny afdeling syd for den ældste kirkegård af omtrent samme størrelse som denne, og senest med endnu en afdeling vest herfor i 1957. - Så sent som i år er et afsnit af 3. kirkegårdsafdeling blevet taget i brug. Denne gang anlagt til begravelser i græsarealer med mulighed for anbringelse af en gravsten, hvis det ønskes.

50 års ventetid.

Fra der for første gang afgik ansøgning fra Løgstør om "allernådigst Medvirkning og Understøttelse til en Kirke i Løgstør", gik der godt 50 år, før et kirkebyggeri kunne sættes i gang.

Den første ansøgning resulterede som sagt i, at der blev stillet et tilskud fra staten i udsigt på 5.000 Rigsdaler. Men som følge af de slesvigske krige og landets dårlige økonomi blev sagen henlagt.

Kammerjunker Mylius til Bjørnsholm, som også var grundejer i Løgstør, rejste kirkesagen ved flere borgermøder, uden at det førte til noget resultat. - Først da der blev nedsat en komite til opførelse af en kirke, kom der rigtig gang i indsamling af frivillige bidrag, og et forslag til byggeriet blev fremstillet. Komiteen bestod af købmand Michael Simonsen, vognfabrikant Lykke, jernstøber Mosbech, mægler Springborg og bagermester Jacobsen. Komiteen tiltrådtes af birkedommer Wulff og senere birkedommer Neumann samt af sognepræst J.H. Andersen og senere provst Lebech.

Da man startede kirkesagen i 1840-erne var der i Løgstør ca. 800 indbyggere. Der var en del handel og lidt industri i byen, men velhavende var den ikke.

Blandt indbyggerne var der også nogle, som havde sindelag og penge til støtte for et kirkebyggeri, så der kom betydelige beløb ind, da kirke-komiteen begyndte sin indsamling.

Også tidligere har der været trange kår for mange af Løgstørs folk. Ved en istandsættelse af Løgsted Kirke fandt man ud af, at der i kirken fra 1775 har været ophængt en "fattigblok" - en del af den tids sociale foranstaltninger. Over blokken var der ophængt en egetræsplade, hvorpå der var malet en vandringsmand med en lang stav i hånden og en ransel på ryggen. Over manden stod med forgyldte bogstaver: "TIL LØGSTØRS FATTIGE". - Fattigblokken er borte nu, og socialforsorgen ordnes på anden vis.

Endelig i gang.

I 1864 var der på ny tale om at bygge kirke - men igen kom en krig på tværs af planerne. - Men i 1870 sendte provst Mørch fra Barmer en opfordring til ingeniør Bording i København om at udarbejde en ny tegning med overslag over alle omkostninger til en kirke i Løgstør. Prisen måtte ikke overstige 9 - 10.000 Rigsdaler, og heri beregnes 1.200 - 1.500 Rigsdaler til byggegrund.

Løgstør Kommune havde for længst udpeget og skænket en grund til kirken, men pladsen var blød og meget ujævn, så det kostede dyrt at få den fyldt op og gjort klar. Selvom kirken i dag ligger midt i den gamle del af Løgstør, var stedet dengang en østlig udkant af byen, som først efter kirkebyggeriet for alvor blev bebygget. I mange år var kirkens nærmeste nabo et område med kolonihaver.

Ingeniør Bordings tegninger med prisoverslag blev sendt til kultusministeriet for godkendelse. I juni 1872 rykkede kommunalbestyrelsen for et svar, da man ikke kunne træffe nogen beslutning, før man kendte ministeriets ønsker og mulige krav om ændringer.

I 1882 rykkede kirkekomiteen ministeriet for de tegninger, som da havde ligget i ministeriet i over 10 år!

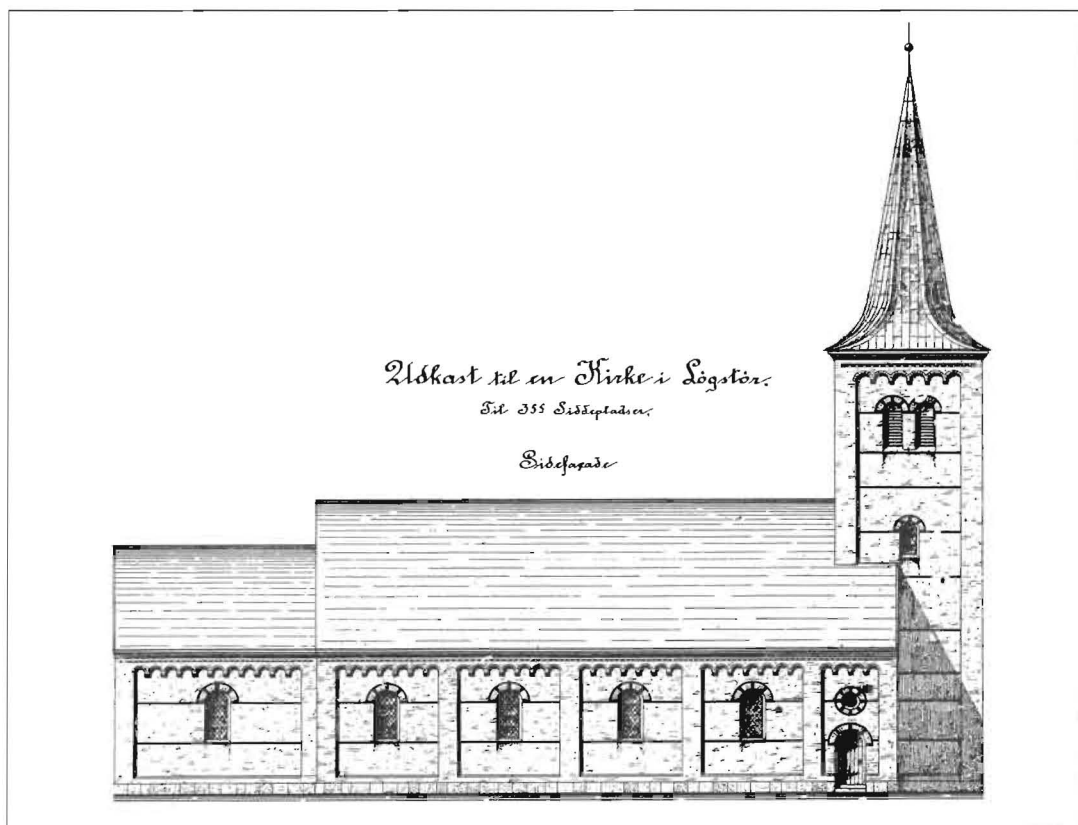
Birkedommer Neumann var den gode drivkraft i komiteen - og endelig - i 1890 blev der truffet en afgørelse i kirkesagen:

Neumann havde fået ministeriets tilsagn om et tilskud på 25.000 kr.

De hidtil fremkomne tegninger havde man kasseret, og arkitekterne O.P.Momme og L.Olesen havde udarbejdet de tegninger, efter hvilke kirken endelig blev bygget.

Arkitekt Uldall i Randers havde i 1886 udarbejdet et projekt, som var anslået at ville koste 46.732,56 kroner. Det nåede ikke længere end til papiret.

Prisen på den kirke, som blev Løgstørs, var ca. 61.000 kr. Staten betalte som lovet de 25.000 kr, og resten kom ind ved gaver.

Arkitekt Uldalls forslag fra 1886 til en kirke i ny-romansk stil. - Forslaget blev kasseret.

Løgstør kirkes indre i de første år.

Kirken færdig!

Den 31. juli 1892 nedlagde biskop Svane fra Viborg grundstenen, og året efter - den 22. oktober 1893 blev kirken indviet og taget i brug af menigheden. Biskop Svane foretog indvielsen, og Løgstørs sognepræst, Johannes Lebech, prædikede. - Stiftamtmanden og kirkeministeren var til stede. Til indvielses-gudstjenesten havde Charles Gandrup skrevet en kantate, som kantorchef Fabricius havde sat i musik. - Efter gudstjenesten var der spisning på Hotel du Nord.

Resultatet.

Den kirke, som stod færdig i 1893, står i det ydre næsten uændret den dag i dag. - Sid-

ste halvdel af 1800-tallet var så langt fra den bedste periode i dansk kirkebyggeri. Man havde ikke noget eget stilpræg, der kunne være typisk for perioden - derfor blev næsten alle kirker bygget i en ældre byggeperiodes stil. Resultaterne var bestemt ikke altid videre heldige! - Men Løgstør slap godt fra byggeriet.

Kirken BLEV faktisk en ganske fin bygning i den "ny-gotiske" stil - noget præget af tysk og fransk ny-gotik. Ikke mindst det mønsterlagte skifertag peger sydpå. Kirken er 32,6 meter lang. Tårnet er højt, og det slanke spir (46,5 meter til toppen) var for 100 år siden det eneste af Løgstør, som lod sig se over bakke-kanten, når man nærmede sig ad Viborg Landevej.

LØGSTØR

Kirkens indre var oprindeligt kraftigt be-malet. På lofter og hvælv var der orna-mentbånd og blad-ranker - væggene var bemalet, så de skulle imitere sandstens- kvadre - og i vindues-lysningerne var der malet "røde mursten" - ovenpå det puds, som dækkede de ægte røde sten. - Efter ti- dens smag må kirken have været ret dun- kel - men gennemført i den tids måde at opfatte gotikken på.

Alteret var forsynet med et stort egetræs- kors i stedet for et alterbillede. Det øvrige inventar er stort set det samme, som er i kirken i dag.

En hilsen fra håndværkerne.

Kirkens opførelse blev overladt til Løgstørs gode håndværkere. Da den forgyldte kugle øverst på spiret kom på plads, havde hånd- værks-mestrene anbragt en skrivelse i den med følgende ordlyd:

"Kirken er egentlig opført i 1892, men be- grundet på en Revne, som Beton-fundamentet slog i Oktober Måned, blev Spirets Rejsning udsat til Foråret 1893, og er nu i Dag, den 16. Maj 1893, beskæftiget med at opsætte Kuglen og Fløjen.

Byens Størrelse er i 1892 tillige udvidet med en Jernbane og en større Stationsbygning, samt vester i Byen et nyt Sygehus. - Byen tæller for tiden 2.000 Indbyggere.

Til vore Efterkommere fra Karl Kjeldgaard, Tømrermester, R. Petersen, Tømrermester, An- dreas Andersen, Kobbersmed, Martinus Kjeld- gaard, Tømrer.

Skrevet ved Kuglens og Fløjens Opsætning den 16. Maj 1893."

Iøvrigt var det murermester Højstrup, snedkermester Poulsen og malermester L.P.

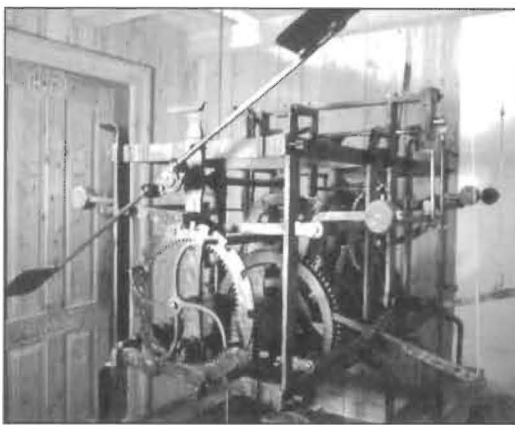
Jensen, der sammen med tømrermester Pe- tersen og kobbersmed A. Andersen havde byggeriet i entreprise.

Gaver til kirken.

Ud over de mange kontante beløb til byggeriet fik kirken skænket mange smuk- ke ting.

Købmand Jens Mørch Teilmann skænke- de orgelet, som blev leveret af orgelbygge- riet Starup i København. - Bogholder An- dersen skænkede den ene klokke. - Isenkræmmer Baadsgaard, Aarhus, som havde tilknytning til Løgstør, skænkede døbefonten og prædikestolen. På undersi- den af et af gulvbrædderne på denne står der:

"Denne Prædikestol er lavet hos Møbelfabri- kant J.P.Mørck, Vesterbrogade No 15, Kjøben- havn af Snedkersvøend C.Hansen, født i Odense i August 1851." - "20 d October 1893 er Præ- dikestolen opstillet".

Kirkens uroværk er et stykke genbrug. Det blev kasseret i Holmens Kirke 1894 og taget i brug i Løgstør i 1900.

Kirkesølvet er fremstillet 1892 og 93 af sølvsmed V. Christensen.

Læge Bergh, Løgstør, skænkede i 1900 tårnuret, der betegnes som et fortræffeligt smedejernsarbejde. Det var bygget i 1738 til Holmens Kirke i København af urmager Peter Mathiesen, som var specialist i kirkeure. Uret var i brug i Holmens Kirke indtil 1894. Inden opsætningen i Løgstør blev det repareret af tårnursfabrikant Bertram Larsen. Det er stadig det samme ur, som angiver tidens gang i Løgstør her 93 år efter.

Læge Bergh testamenterede i øvrigt sin store have til Løgstør Håndværkerforening. Plejehjemmet Bøgely er nu bygget på en del af grunden, mens resten udgør byens anlæg.

Læge Berghs datter skænkede en alterdug og den syvarmede lystestage, og en kreds af damer leverede altertæppet. Altersølvet er "Skjænket til Løgstør Kirke Anno 1893 af Districtslæge P.M.Petræus i Nibe-Løgstør-Lægedistrikt" og af J.F.G Andersen.

I 1907 blev det oprindelige kors på alteret erstattet af den store altertavle, der forestiller Jesus, som prædiker fra båden. Axel Hou har malet billedet, som blev skænket kirken af Løgstør og Omegns Sparekasse i anledning af sparekassens 40 års jubilæum. Prisen for altertavlen var 2.500 kr.

Der var stor tilfredshed med den smukke tavle, men ifølge avis-meddelelser undrede flere sig over, at maleren havde fremstillet Jesu disciple som gråskæggede mænd, skønt de vitterligt efter Bibelen var forholdsvis unge, medens de vandrede sammen med Frelseren.

Det første menighedsråd.

Det var forskellige komiteer, der forestod forarbejdet til kirkebyggeriet. Først i 1904 kom Loven om Menighedsråd, og et sådant blev derefter oprettet i Løgstør.

"Jesus prædiker fra båden" - Axel Hous alterbillede fra 1907.

Det første råd havde følgende valgte medlemmer: Toldforvalter Jens Hansen, sagfører Carl Viborg Jespersen, fru sagfører Ane Nissager, landinspektør N.P.L. Mosbech, lærer A.T.A. Fredborg.

Fødte medlemmer var: Løgstørs sognepræst provst Johannes Fich, bagermester Chr. Jacobsen, borgmester C.F. Haxthausen og købmand J.L. Schack Møller.

I dag består menighedsrådet af 10 valgte medlemmer: Jens Madsen, formand, Ole Madsen, kirkeværg, Inger Amtoft, Karen Andersen, Gerda Andersen, Ove Gade, Birgit Højbjerg, Ejner Jensen, Jørgen Larsen og Poul Lyhne. Flere af menighedsrådets medlemmer har været med i en lang årrække. - Dertil kommer kirkens to præster.

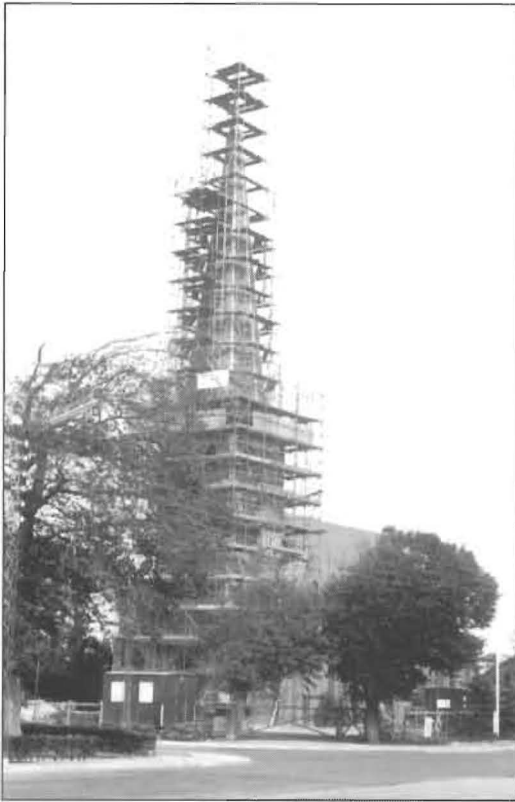
100 års historie.

I de 100 år, der er gået, siden kirken stod færdig, har den ofte haft behov for større eller mindre vedligeholdelses-arbejder, ændringer eller forbedringer.

I 1934 og 1943 blev orgelet restaureret, og i 1976 fik kirken et helt nyt 18-stemmers instrument fra Bruno Christensens Orgelbyggeri til afløsning for det gamle Starup-orgel. Dette blev solgt i småstykker til interesserede, der kunne købe en orgelpibe til minde om deres kirke. Ved installering af det nye orgel indskrænkedes orgelpulpituret, så det ikke som tidligere dækkede en del af kirkens vestligste vinduer.

Ved istandsættelsen i 1974 var kuglen og vindfløjen atter engang nede.

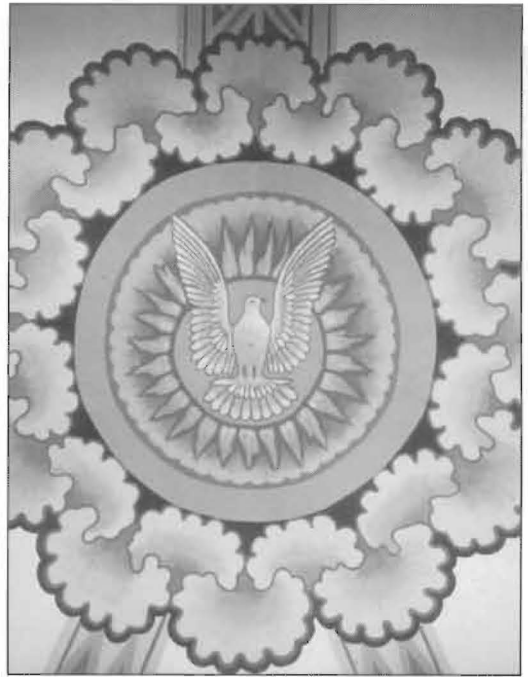
Fra spirets istandsættelse 1974.

I 1937 blev der bygget en konfirmandstue og et ligkapel langs kirkens nord-side. Tidligere havde rummet lige nord for våbenhuset fungeret som ligkapel. Det oprindelige alter-kors er nu anbragt i kapellet.

I 1964 blev kirkens spir og vindfløj repareret, og i en meddelelse, der også denne gang blev anbragt i kuglen, oplyses det, at Løgstør by i de forløbne 70 år er vokset til ca. 4.000 indbyggere. Den jernbanelinie, som sammen med sygehuset omtales i det først anbragte dokument, er der megen tale

om at nedlægge. - Kirkens præst er Erik Bennetzen, og formand for menighedsrådet er sadelmager Asger Andersen. - Byen bliver ledet af 11 byrådsmedlemmer med Vagn Bro som borgmester.

Kirkens tårn fik også en større istandsættelse i sommeren 1974. Da fik spirets kugle atter indlagt en meddelelse om, at tårnet har gennemgået en større restaurering. Tårnet blev skalmuret som følge af den salte vestenvinds nedbrydning af murværket. Kirkens tårn og spir havde da stillads lige til toppen. Ved denne lejlighed blev der taget adskillige fotografier af en usædvanlig udsigt over by og fjord.

Øverst i kirkens kor svævede Helligåndsd-uen. Den forsvandt ved sandblæsning sammen med de øvrige lofts-malerier.

Kirkens kor fotograferet af Inge E. Olesen ca. 1967.

Varmeanlægget har flere gange voldt problemer: En søndag under gudstjenesten satte det daværende fyr så megen kulilte ind i kirken, at flere kirkegængere besvime. Fyret blev så udskiftet, og der blev installeret centralvarme. I dag opvarmes kirken ved fjernvarme.

Indvendigt har kirken langsomt ændret karakter. De malede ornamentter på væg og hvælv blev gradvist reduceret, mens far-

verne blev lidt lysere. - Det er den udvikling, der nu ved 100-års-jubilæet er ført til ende. - Næstsidste indvendige istandsættelse skete i 1975-76, hvor kirken for en periode var ude af brug. Med inventaret er der bortset fra farverne kun sket mindre ændringer i de 100 år.

50-års-jubilæet.

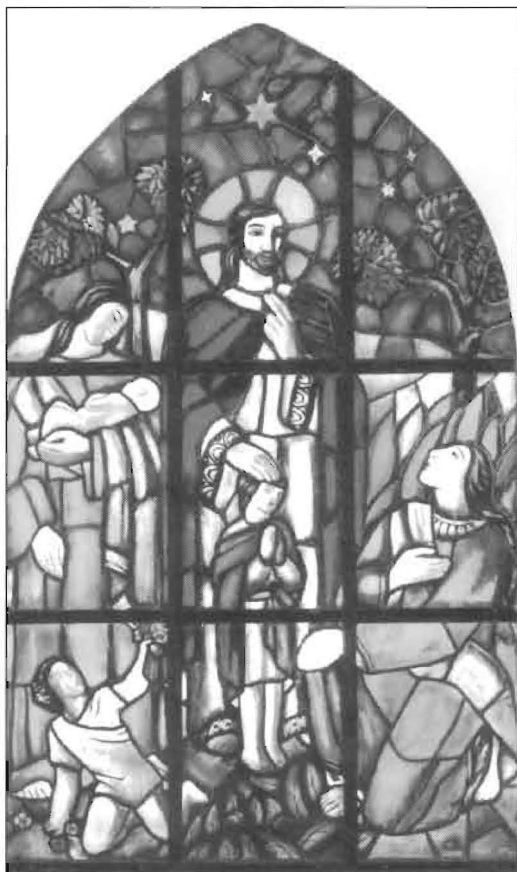
Midt under 2. verdenskrig - i 1943 - fejrede kirken sit 50-års-jubilæum. Det blev en meget smuk festdag, og også her blev der givet gaver til kirken.

Menighedsrådet arrangerede en indsamling, som gav et betydeligt beløb. Det blev suppleret med 5.000 kr fra kaptajn J.Chr. Jensen og hustru Magdalene, f. Schous fond. I alt blev beløbet på 11.041 kr.

For dette samt et lån i stiftsmidlerne blev de 4 glasmalerier til korets vinduer ind-

købt. De er lavet af Jais Nielsen, og de to midterste vinduer blev opsat i 1943 - "Jesus og børnene" og "Jesu korsfæstelse". I 1945 kom de to næste billeder til: "Jesu fødsel" og "Jesu opstandelse". I 1953 fik våbenhuset sit glas-billede over indgangs-døren: "Den gode hyrde".

I 1943 var det ikke uden vanskeligheder at få de blyindfattede ruder monteret, da vare-direktoratet, handelsministeriet og andre nægtede tilladelse til at bruge bly til formålet. I krigens år skulle bly bruges til ganske andre ting end kirkeruder! Det lyk-

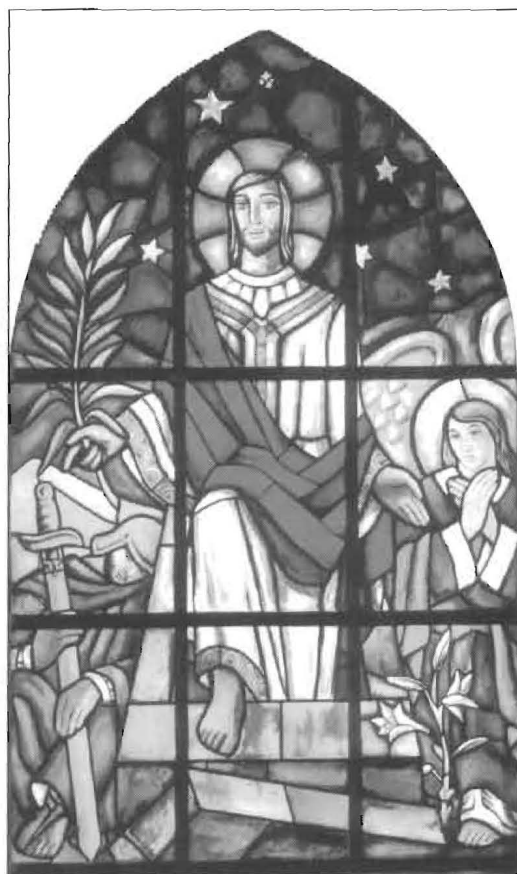

kedes dog den københavnske glarmester L.Frøese, der lavede blyindfatningen, at skaffe de 5 kg bly, han skulle bruge.

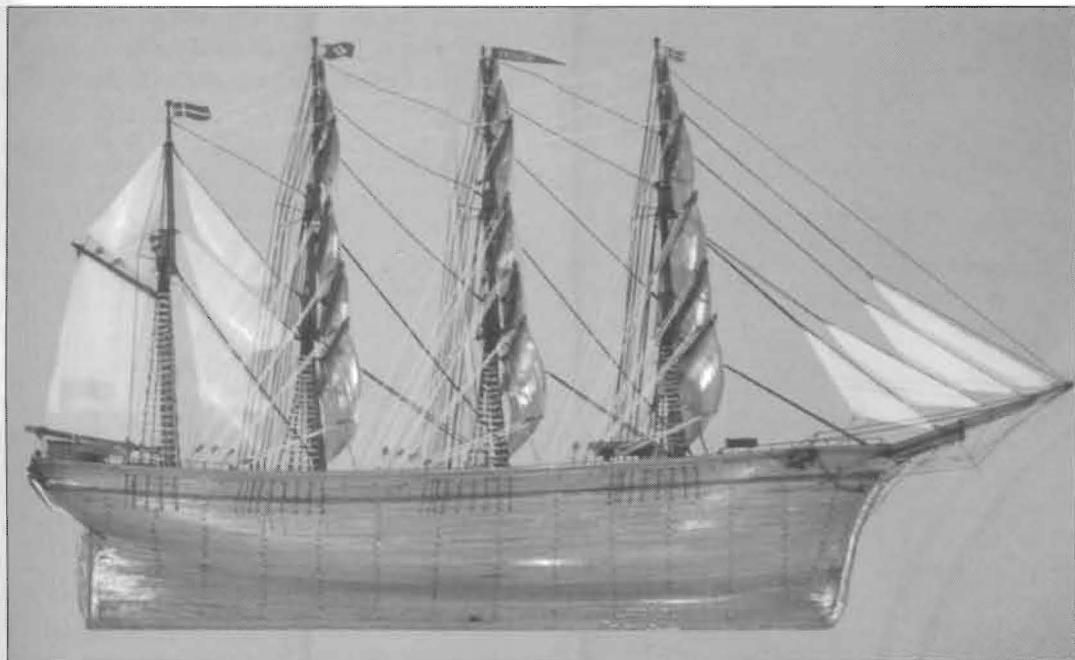
Kirkens orgel blev udvidet og flyttet fra balkonen til tårnet. - 17 Løgstør-borgere skænkede modelskibet SVALEN til op-hængning i kirken. Mange af de 17 havde på en eller anden måde med skibsfart at gøre. - Skibet er husflidsarbejde, udført af kaptajn Chr. Fischer-Jensen, Aggersund nord.

50-års jubilæet blev i øvrigt behørigt fejret med en fest-gudstjeneste, hvor biskop Malmstrøm prædikede - med en til lejligheden skreven kantate af Olav Jensen - derefter en fest-middag på Mikkelsens Hotel med mange indbudte gæster. Fest-dagen sluttede med en stor kirkekoncert, hvor kirkens nye belysning kunne beundres - "kirkerummet var et lyshav" skrev Løgstør Avis begejstret.

Jais Nielsens korvinduer fra 1943 og 1945.

Modelskibet "SVALEN" - en gave på 50 års-dagen.

Frem mod 100 år. Den seneste restaurering.

Skønt kirken i 1975-76 fik en grundig indvendig istandsættelse med maling af vægge, hvælv og inventar, stod det snart klart, at resultatet ikke stod mål med forventningerne. Kort tid efter kirkens genåbning begyndte malingen at skalle af væggene - malingen var god nok - den var faktisk FOR god - for den var malet på en for svag bund, som ikke kunne holde den fast. - Samtidig konstateredes det, at pudset bag malingen var gennemtrukket af revner, som nogle steder gik helt ind i det bagved-liggende murværk. - Dermed begyndte nedtællingen til den store restaurering, som netop nu er afsluttet.

Kirken blev lukket i januar 1993. Inventaret blev bragt i depot i nærheden - der blev opsat stillads helt op til det øverste af hvælvingerne - 9,5 meter over gulvet - og efter grundige afdækninger blev alle vægge hugget fri for maling og puds helt ind til den rå mur. Hvælvingerne blev sandblæst. De viste sig noget overraskende at være støbt som een stor beton-skål.

Ved nedhugning af puds forsvandt de sidste malede bånd og ornamentter fra mure og lofter. Og efter mange og lange overvejelser besluttede menighedsrådet at lade dem forblive borte, da de kun var en beskedent efterladt rest af den dekoration, som kirken havde, da den var ny. Inden nedhugning blev de omhyggeligt aftegnet og fotograferet til senere tiders fornøjelse.

Arne L. Hansen lægger guld på kirkebænkene.

Vægge og lofter er nu ikke længere malede, men kalkede på gammelkendt maner. Det giver et meget LYST rum. - Tilmed er de dæmpede farver, som inventaret har haft det meste af 100 år, nu afløst af stærke, klare farver på en meget lys bund. - De sorte smedejerns-lysekroner og -lampetter er malet lyse, stafferet med rødt og bladguld, og de gamle matterede kærtæpper er erstattet af specielle klare kirkekærter, som giver rummet et lys med gyldent skær. - Kirken er nu klædt i lys i en grad, så det en formiddag med solskin kan virke næsten

overvældende, og ved aftenlys er rummet fyldt af et varmt, gyldent skær.

Kirken har også fået udvendig belysning som gave i anledning af jubilæet.

Selvom kirkerummet har de samme rammer som før, virker det nu både højere og lysere end nogensinde. - For 100 år siden skulle en kirke gerne stemme sindet til alvor og eftertanke - det blev tit understreget med mørke farver og dæmpet lys. Måske var det derfor, at alterbilledet med Jesus i båden på et tidspunkt blev overmalet med mørke tordenskyer, hvor kunstneren fra begyndelsen havde malet en lys blå himmel? - Nu er billedet rensat for både tordenskyer og 85 års sod og snavs, og det har fået en diskret belysning, så det ikke længere skal stå i halv-mørke.

I dag må man gerne blive glad, når man går i kirke, og føle sig løftet ved den fælles oplevelse af gudstjenestens ord og musik. Kan kirkens rum så bidrage sit til at få glæden til at vokse og stemme sindet til lovsang - så har kirken i det stykke udfyldt sin funktion.

Kirkens farvesætning er varetaget af Arne L. Hansen, som i Løgstør bl. a. har lavet Røde-Kors-hjemmets keramik-relieffer for 25 år siden. - Hans udgangspunkt for farvevalget har været de klare, stærke farver i korets glasmalerier. Disse harmonerer nu for første gang i 50 år med kirkens øvrige farver - hvilket absolut også har været til gavn for kor-vinduerne. Desuden har han i bladguld markeret tidens gang - time for time - på bænke-gavlene.

Kirkens gulv har fået ny teglstens-belægning, da den gamle var slidt op. Om der skal en løber på gulvet vil afhænge af rummets sikkert noget ændrede lydforhold.

Først når kirken kommer i brug, ved vi, hvordan akustikken har ændret sig. - Om nødvendigt vil der senere blive installeret et højttaler-anlæg.

Lidt mere praktisk betinget er det, at dåbs-venterummet, som tidligere var ligkappel, nu er blevet udstyret med toilet til glæde for de trængende.

Der blev vendt op og ned på mange ting i sommerens løb.

Den første præstebolig i Løgstør på hjørnet af Toldbodgade og Toftegade. Her efter maleri af Karl Nielsen fra 1923. Toldboden (nu skattekontoret) kan skimtes bag træerne.

Kirkens præster og deres huse.

Siden Løgstør fik sit kapel i 1851, har følgende præster i Løgsted-Kornum og Løgstør pastorat virke i Løgstør.

1831 - 1855 Frants Vilhelm Trojel boede i Kornum. De følgende i Løgstør.

1856 - 1864 Jørgen Chr. Gravenhorst.

1864 - 1873 N.C. Kall Fogh.

1873 - 1883 Victor Chr. Hjordt Koch

1884 - 1886 Jacob Hansen Andresen.

1886 - 1891 H. Holm.

1892 - 1898 Johannes J.T.G.Lebeck, provst.

1898 - 1923 Johannes Frederik Fich, provst.

1923 - 1932 Christian Peder Pedersen

1932 - 1937 Niels Westergaard, provst.

1937 - 1954 Poul Moustgaard.

1954 - 1969 Erik Bennetzen, provst.

1970 - 1991 Svend Axel Axelsen

Fra 1992 Karsten H. Jervad

Foruden disse har der for kortere eller længere perioder været en række hjælpepræster tilknyttet sognet. - Siden 1987 har sognepræsten for Salling og Oudrup været extern sognepræst for Løgstør, mens sognepræsten for Vilsted-Vindblæs er extern sognepræst i Løgsted sogn.

Sognepræsten flyttede altså til Løgstør i 1856, da byen nu var blevet et selvstændigt

sogn. - Præsten havde sin bolig i den daværende præstegaard på hjørnet af Toldbodgade og Toftegade. Den havde tidligere været farverigård - bygningerne var fra 1852 og lå på een af de allerførste grunde, der blev udstykket på Løgsteds strand - efter kongens sildesaltnings-tilladelse. Den blev i 1923 solgt til andet formål, men gik stadig under navnet "præstegården". En tid blev den brugt som bolig for husvilde - og til sidst revet ned ca. 1960.

I forbindelse med præsteskitet i 1923 blev der købt en nyere bolig i Rådhusgade (nu nr.12) tæt ved kirken. Huset er ligesom kirken bygget i 1893, selvom de dengang ikke havde andet end naboskabet til fælles. Omkr. 1900 havde Landbo-sparekassen til

huse her. I 1922 døde ejeren, som da var direktør for Andelsbanken i Løgstør, Jørgen Hansen Spliid, i en alder af 55 år. Året efter fik menighedsrådet hans enkes tilbud om at købe huset i Rådhusgade for 30.000 kr. Efter en del tovtrækkeri med kirkeministeriet bliver huset købt i 1924.

Værre var det at få solgt den gamle præstegård. Kommunen ville købe den for 10.000 kr., men menighedsrådet havde fået pålagt at sælge for mindst 15.000 kr. - Det medførte mange forhandlinger, men sagen endte med, at kommunal-bestyrelsen fik ejendommen til SIN pris, hvorefter menighedsrådet måtte låne de manglende 5.000 kr. af samme kommunalbestyrelse for at kunne betale købet af den nye bolig.

Huset i Rådhusgade, som i 1924 blev købt til præstebolig. Her fotograferet ca. 1905.

Kirkens øvrige bemanning.

Løgstør kirke betjenes i dag af sognepræst Karsten Holders Jervad, ekstern sognepræst er Jens Smed Krejberg, Ove Gade er kirkesanger (han har i 1991 holdt 40-års jubilæum som kirkens sanger), og Svend Ole Kombak er organist. (I mange år blev orglet betjent af Bjarne Høi). Kirkebetjent og kirkegårdsleder er Jørgen Larsen, som har Torben Justesen, Jørn Jensen og Jørgen Gatten som faste medarbejdere på kirkegården.

Tal på bordet.

Nej, det er endnu ikke muligt at sætte pris på den netop overståede restaurering. Men

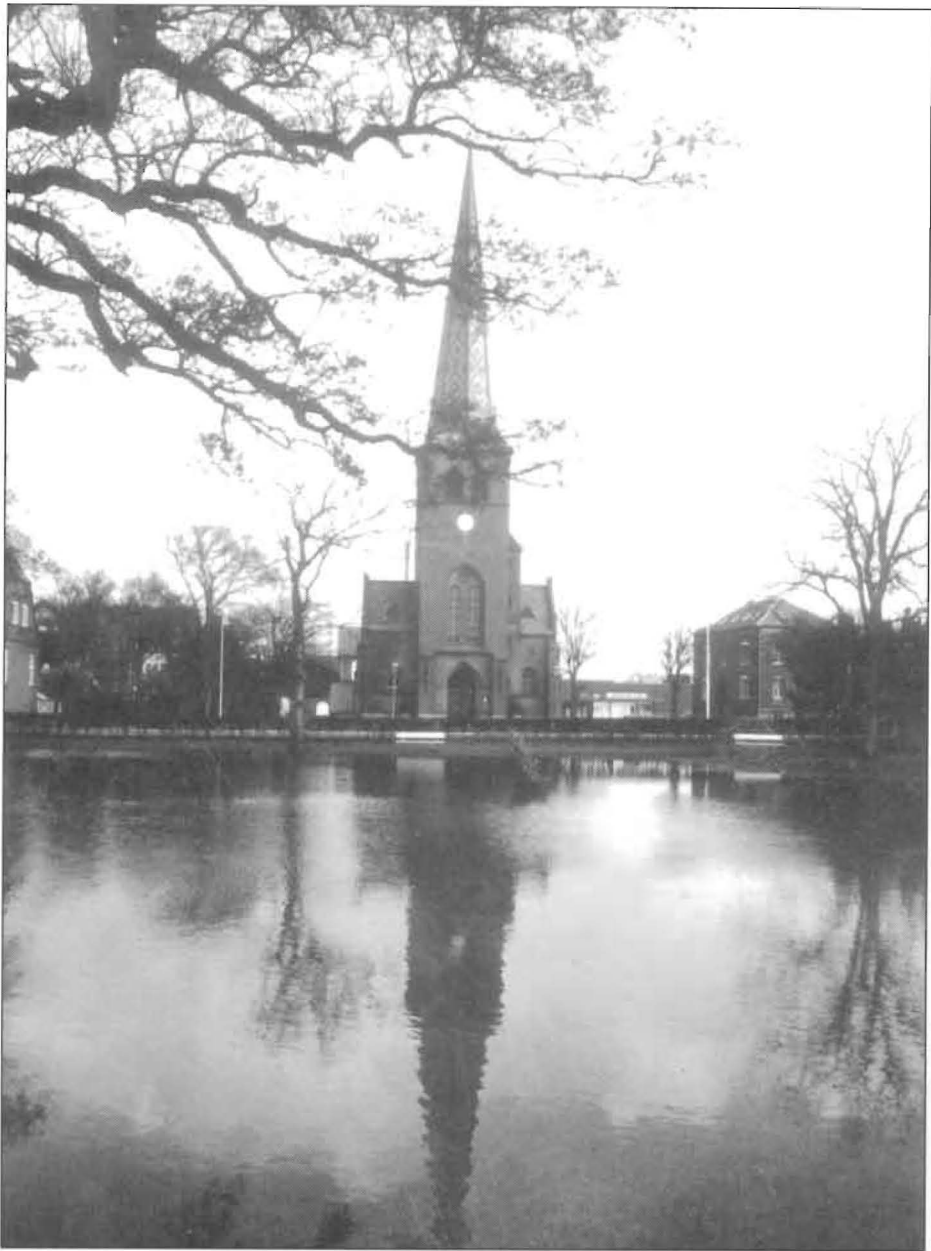
den bliver næppe så dyr, som den ser ud til. - Tallene her er lidt folke-statistik vedr. Løgstør.

Folketallet har aldrig været voldsomt. Fra byens spæde begyndelse i 1516 har tilvæksten bevæget sig i meget roligt tempo. - I 1850 var der i Løgstør by 967 mennesker. I 1901 var der 2.183. 20 år efter var der 2.571 og i 1953 blev det til 3.259. I 1988 var vi 4.082 - og det nyeste folketal fra maj 1993 er: 4.178.

I hele Løgstør Kommune boede der den 15. april 1993 10.529 mennesker.

Udsigt fra bakken med rådhus, kirke og banegård - før 1900.

- - - med Limfjorden som nabo! - Fra vinteren 1992.

“Af levende stene...”

Gennem 100 år har kirken i Løgstør kaldt byens folk til gudstjeneste - døbt børnene ind i menighedens fællesskab - samlet de sørgende til begravelse og de glade til bryllup - for slet ikke at tale om konfirmandernes fryd og forventning. - Af og til er der også budt på en koncert med kirkens organist eller indkaldte kræfter. Det lokale musikliv har haft en naturlig plads her. Og ind imellem har kirken såmænd også været brugt til et foredrag.

Men mest frydefuldt har kirken vist følt det, når rammerne var ved at sprænges juleaften, eller når en flok børn fra en børnehave eller skolens små klasser er myldret ind for at se og høre, hvad sådan et hus er

godt for! Og modsat mange voksne tager de det helt selvfølgeligt, når de får at vide, at kirkens hus er både Guds hus og deres eget - for de har ikke noget imod at dele - så lidt som de mener, Gud har det! - For var kirken kun sten og grus og maling - så var der ikke megen mening med den!

Løgstør klarede sig i århundreder med at have sin kirke i Løgsted - med skoleholderens nød-andagter eller med kapellet i Skolegade. For menigheden kan godt eksistere uden kirkehus - den er “bygget af levende Stene” som Grundtvig skriver. - Men kirkehuset kan ikke undvære menigheden - uden den er kirken kun et hus blandt mange i byen.

Til slut et par vers fra O. Jensens kantate til kirkens 50-års jubilæum:

*Rodfast i Jorden er Taarnet vel grundet,
Spiret dog peger mod Himmelen Hvælv.
Randt vi af Jord og til Jordliv er bundet,
drager en Trang dog mod Skaberen selv.*

*Dødsmærket er fra sin Vorden vort Virke,
Huset her ogsaa til Grunde skal gaa,
men af de levende Stene en Kirke
Aanden har bygget, som evig skal staa.*

LØGSTØR KIRKE - 100 ÅR

er en gave til menighederne i Løgstør og Løgsted
i anledning af Løgstør Kirkes 100-års jubilæum
den 22. oktober 1993.

